

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ

GÜNEY - DOĞU AVRUPA
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

10 - 11

1981 - 1982

EDEBİYAT FAKÜLTESİ BASIMEVİ
1983

OSMANLI İLMİYE TEŞKİLÂTINDA MÛLÂZEMET SİSTEMİNİN
ÖNEMİ VE RUMELİ KADIASKERİ MEHMED EFENDİ
ZAMANINA AİT MÛLÂZEMET KAYITLARI

Mehmet İPŞİRLİ

Osmanlı İlimiye Mesleği ve Mülâzemet Usulü

Osmanlı Beyliği'nde daha kuruluşun itibâren ilme ve ilim adamlarına büyük önem verilmiştir¹. Osman Bey'in genel olarak kuruluş ve fetih gayretleri içinde geçen idaresinden sonra oğlu Orhan Bey zamanında ilmi alanda gelişmeler olmuştur. Osmanlılar'da ilk medresenin Orhan Bey zamanında İznik'te açıldığı ve Dâvud-ı Kayseri'nin de müderrisliğine tayin edildiği bilinmektedir². Bundan sonra I. Murad, Yıldırım Bayezid, Çelebi Mehmed ve II. Murad'ın saltanatlarında pek çok medrese yapılmış ve faaliyete geçmiştir³. Bu medreselere Anadolu'nun tanınmış şehirlerinden ve İslâm dünyasının Türkistan, İran, Mısır ve Suriye gibi merkezlerinden ilim adamları hoca olarak davet olunmuştur⁴.

Fatih Sultan Mehmed, İstanbul'un fethinden sonra bugün kendi adıyla anılan semtte «Sahn-ı Semân» medreselerini kurmuş, ve burası Osmanlı İlim tarihinde bir dönüm noktası olmuştur. Ayrıca, devlet teşkilât ve teşrifatına ait Kanunnâmesine ilmiye sınıfı mensublarıyla ilgili çeşitli hü-

1 İlim adamlarından her sahada faydalanılması ve onların yüksek devlet görevlerine tayin edilmeleri Selçuklu Devleti'nde görülen bir uygulamadır. Osmanlılar, birçok konuda olduğu gibi bu hususta da Selçuklu Devleti'ni örnek alarak aynı yolu takip etmiştir. Bk. Mustafa Akdağ, *Türkiye'nin İktisadi ve İctimai Tarihi*, I, İstanbul 1974, s. 262.

2 Bu devir medreseleri ve eğitim hayatı için bk. Mustafa L. Bilge, *İlk Osmanlı Medreseleri* (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul 1974.

3 Osmanlılar'ın ilk 250 yılında yapılan medrese, mektep ve diğer eserlerinin isimleri ve yerleri için bk. Ekrem H. Ayverdi - İsmail Aydın Yüksel, *İlk 250 senenin Osmanlı Mimarisi*, İstanbul 1976, s. 189-255 arasında liste bulunmaktadır.

4 Halil İnalcık, *The Ottoman Empire, The Classical Age 1300-1600*, London 1973, s. 166.

kümler koydurmuştur. Ondan takriben bir asır kadar sonra da Kanunî Sultan Süleyman Süleymaniye Medreseleri'ni yaptırmış ve böylece Osmanlı eğitim ve öğretim sistemi en yüksek noktasına ulaşmıştır.

Hâriç ve Dâhil medreselerini bitiren talebe dilerse Sâhn-ı Semân ve Süleymaniye Medreselerine devam eder ve medrese tahsilini tamamladıktan sonra icâzet alırdı⁵.

Bu medreselerden yetişenler İmparatorluğun çeşitli bölgelerinde görev alırlardı. Bu asırlarda Rumeli ve Anadolu'da yapılan fetihler sebebiyle, İmparatorlukta sadece ilmiye alanında değil hemen her sahada yetişmiş elemana ihtiyaç duyulmuştur. Bu sebeble medrese mezunlarının mezuniyetten hemen sonra bir vazifeye tayin edilmiş olmaları ve bu devirde ilmiye mensublarının görev sürelerinin daha uzun olması tabiidir. Fakat giderek medrese mezunlarının artması birikmelere yol açmış ve tayin için beklemek zorunda kalmışlardır. Böylece medreseden mezun olan adayların adaletli olarak göreve başlamalarını sağlamak üzere mülâzemet ve nevbet sisteminin düzene konulması ve devletin bünyesine uygun bir usulün benimsenmesi zaruret haline gelmiştir.

Mülâzemet, lüzum mastarından gelmekte, bir yere veya bir kimseye bağlanmak, bir işte devamlı olmak anlamını ifade etmektedir. İlmiye teşkilâtı terimi olarak ise, medrese mezunlarının gerekli kademelerden geçtikten sonra, müderrislik ve kadılık almak için sıra beklemeleri ve meslekî tecrübe kazanmaları anlamına gelmektedir. Bu sırada aday, eğer Anadolu'da vazife almak istiyorsa Anadolu Kadiaskeri'nin; Rumeli'de vazife almak istiyorsa Rumeli Kadiaskeri'nin muayyen günlerdeki meclislerine devam eder, «Matlab» denilen defterine ismini kaydettirirdi. Osmanlı devlet teşkilâtında mülâzemet sadece ilmiye sahasına mahsus bir terim değildir. Bir staj devresi manasına çeşitli sahalarda kullanılmıştır.

Mülâzemetle ilgili usul ve kaideler eskiden beri mevcut olmakla birlikte⁶, başlangıçta fazla birikme ve izdiham olmadığından muhtemelen bu kaidelere fazla dikkat edilmemiştir. Ancak, XVI. yüzyıl ortalarında meydana gelen bazı karışıklıklar ve haksızlıklar yapıldığı yolunda vaki olan şikayetler üzerine, mülâzemet konusuna bir intizam verilmesine ihtiyaç duyulmuş, Kanunî Sultan Süleyman bu önemli konunun düzenlenmesi için Rumeli Kadiaskeri Ebussuud Efendi'yi görevlendirmiştir.

Nev'î-zâde Atâ'i'nin bildirdiğine göre, Ebussuud Efendi'nin Rumeli kadiaskerliğine (Rebiulevvel 944/1537) kadar mülâzemet kaydına hak-

5 İ. H. Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, Ankara 1965, s. 45.

6 XVI. yüzyıl başlarına ait kısa bir mülâzemet defteri Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi, D. 5605/1 de bulunmaktadır.

kıyile riayet edilmiyor, yolunu bulan müderrislik veya kadılığa tayin olunuyordu. O sırada Anadolu Kadiaskeri olan Çivi-zâde Muhyiddin Efendi⁷ bütün ecnebi olanları mülâzemetten men etmiş, onlar da bir araya gelerek Padişah'a arzuhal sunmuşlardır. Kanunî, şikâyetçilerin isteklerini Ebussuud Efendi'ye bildirerek, incelenmesini ve mülâzemetin bir düzene konulmasını istemiştir. Ebussuud Efendi, konuyu inceledikten sonra, bunların mahrum bırakılmasının, devlet itibarına yakışmayacağını bildirerek herbirini birer göreve tayin eylemiş ve mülâzimler için ayrı bir defter kullanılması usulünü getirmiştir⁸. Ayrıca ülemadan her birinin pâyesine göre ne kadar mülâzim vereceğini tesbit ederek, kabiliyetli adaylar için nöbet usulünü tanzim edip, Padişah'a arz etmiştir⁹.

Genellikle, hükümdarların cüluslarında, ilk sefere çıkışlarında ve zafer kazanmaları halinde, şehzâde doğumlarında, ulemanın talebesi arasından mülâzim vermesi kaide idi¹⁰. Ayrıca, Osmanlı İmparatorluğu'nda büyük şehirlerde kadılık görevi yapanlar; önemli medreselerde müderrislik hizmetinde bulunanlar, bazı şehir müftüleri çeşitli vesileler ile kendi talebesi arasından ileri gelenleri seçerek mülâzim olarak verirlerdi. Ancak hangi vesile ile ve kaç aded mülâzim vereceği çok sıkı kurallara bağlı idi.

Devlet çeşitli zamanlarda çıkarmış olduğu fermanlarda bu konuda görülen aksaklıkları ve yanlış uygulamaları belirterek bunların düzeltilmesini sağlamıştır¹¹.

Mülâzemet yolları

1. Nevbet yoluyla mülâzemet : Muayyen aralıklarla büyük kadı ve müderrislerin mülâzim vermeleridir. Ebussuud Efendi'nin Rumeli kadias-

7 Hayatı için bk. M. Cavid Baysun, «Çivi-zâde», *İslam Ansiklopedisi*, III, 437-8.

8 Ebussuud Efendi'nin Rumeli kadiaskerliği dönemi oldukça önemlidir. Bu devirde mülâzemet usulünün düzene konulmasından başka meşhur Budin Kanunnamesi, Selânik ve Üsküp livaları kanunnamelerini hazırladığı; devrin şeyhülislamı ile bazı dini konularda görüş ayrılıklarına düşerek görüşlerini teyid için risâleler yazdığı ve tezini isbatladığı bilinmektedir. M. C. Baysun, «Ebussuud Efendi» *IA*, IV, 95-96; U. Heyd, *Studies in Old Ottoman Criminal Law*, yayınlayan: V. L. Ménage, Oxford 1973, s: 190.

9 Nev'i-zâde Ata'î, *Hadâ'iku'l-haka'ik fî tekmileti's-Şaka'ik*, İstanbul 1268, s. 184 ve oradan naklen Uzunçarşılı, *Aynı eser*, s. 45.

10: Uzunçarşılı, *Aynı eser*, s. 46.

11 bk. BA. *Mühimme* 73, hüküm 740; Süleymaniye Ktb., Âşir Efendi Yzm. nr. 1004, vr. 69b-71a, Rumeli Kadiaskerine hitâben 1006 tarihli ferman, Yeni harflerle metni için bk. C. Baltacı, *XV-XVI. Asırlarda Osmanlı Medreseleri, Teşkilât-Tarih*, İstanbul 1976, s. 630-632.

kerliği zamanındaki düzenlemede bunun yedi yılda bir olmak üzere kararlaştırıldığı bilinmektedir¹². Bu yedi yıl prensibine tam olmamakla birlikte takribî olarak uyulduğu görülmektedir.

2. Teşrif yoluyla mülâzemet : Büyük kadı ve müderrislerin, büyük şehirlerin müftülerinin göreve tayinlerinde, görev değişikliklerinde, seferde katılmalarında «teşrifinden» mülâzım vermeleri usuldü. Bunun esaslarını düzenlemek, belli zamanlarda kısıtlamak için fermanlar çıkartılmıştır¹³.

3. Mevtâdan mülâzemet : Ulemadan vefat edenlerin geride kalan danışmendleri belli usuller içerisinde mülâzım olurlardı. Eğer kalan talebeler çok ise bunlar, liyâkatlı, güvenilir bir âlim tarafından bazan da bizzat kadıasker tarafından imtihan edilir ve mülâzemetin «intihab» ve «umum» dereceleri belirlenirdi¹⁴.

4. İ'âdeden mülâzemet : Mülâzım verme hakkına sahip olan yüksek medrese müderrisleri, müdlerinden¹⁵ ve talebelerinden lâıyk olanları mülâzım verirlerdi. Büyük kadılar, eğer medreseden kadılığa geçmişler ise ayrıldıkları medresedeki müdlerini mülâzım verirlerdi¹⁶.

5. Müstakil arz ile mülâzemet : Çalışkanlığı veya herhangi bir hizmette yararlığı görülen danışmendler bir yetkilinin vasıtası ile müstakil olarak arz edilerek mülâzım olurlardı¹⁷.

6. Tezkire hizmetinden mülâzemet : Görevde bulunan kadıaskerlerin altı ayda bir tezkirecisini mülâzım olarak vermesi usuldü¹⁸.

7. Fetvâ emanetinden mülâzemet : Görevde bulunan şeyhülislâmların altı ayda bir «fetvâ emânetinden» mülâzım vermesi usuldü¹⁹.

Mülâzemet Usulünün Bozulması

XVI. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı müesseselerinde görülen bozulma, ilmiye mesleğinde de kendini göstermiş, XVII. yüzyılda ise iyice belirgin bir hale gelmiştir. Devlet, ilgililere hitâben gönderdiği ferman-

12 Atâ'i, *Aynı eser*, s. 184.

13 bk. Mehmed Râşid, *Târih*, IV, İstanbul 1282, s. 47-8.

14 bk. İstanbul Şer'i Siciller Arşivi, *Rumeli Kadıaskerliği Rûznâmeleri* nr. I de bir çok örnekler bulunmaktadır.

15 «Muid» kelime olarak i'âde eden, tekrarlayan anlamına gelmektedir. İلميye terimi olarak ise, Müderrisin yardımcısı, onun verdiği dersi tekrarlayan, danışmendlerin müşkillerini çözen kimse anlamına gelmektedir.

16 bk. İstanbul Şer'i Siciller Arşivi *Rumeli Kadıaskerliği Rûznâmeleri*, nr. VII, s. 8, 10, 11.

17 aynı *Rûznâme*, s. 7, 8, 9.

18 aynı *Rûznâme*, s. 4, 5.

19 aynı *Rûznâme*, s. 4.

larda, İلميye teşkilâtının temelini oluşturan mülâzemet usulündeki bozulmanın nerelerden kaynaklandığını ve bunları önlemek için ne gibi tedbirler alınması gerektiğini sık sık belirtmiş, eski kanunlara uyulmasını istemiştir²⁰.

Resmî nitelikteki teşebbüslerin yanında, o dönemlerin ilim ve devlet adamları, Osmanlı tarihi ve teşkilâtına ait eserlerinde ilmin ve ilim adamlarının itibarını korumak için görüşlerini ve müşahadelerini belirtmişlerdir²¹. Bu kaynaklarda bir çok hususa temas edilmekte, bozuklukların bilhassa, ulema çocuklarına tanınan imtiyazlar, meslekten olmayanların mülâzemet kabulü, ehil olmayanların iltimas ile mesleğe girmesi gibi hususlardan kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Hoca-zâde Mehmed Efendi'nin Rumeli Kadıaskerliği dönemine ait Mülâzemet Kayıtları

Hoca-zâde Mehmed Efendi'nin²² Zilka'de 1007 - 20 Ramazan 1009 (Mayıs-Haziran 1599 - 25 Mart 1601) tarihleri arasındaki Rumeli Kadıaskerliği dönemine ait mülâzemet kayıtları, İstanbul Şer'i Siciller Arşivi, Rumeli Kadıaskerliği Rûznâmeleri nr. VII, s. 4-45 arasında bulunmaktadır²³.

Bu kayıtlara istinaden aşağıda verilen 166 mülâzemetin 11 tanesi şeyhülislâmlara, 19 u kadıaskerlere, 8 i kadıasker pâyelilerine, 35 i kadı-

20 Âşir Efendi Yzm. nr. 1004, vr. 69b-71a; Nuruosmaniye Ktb. nr. 5193/6 1045 tarihli ferman.

21 Bunlar arasında bilhassa Mustafa Âli, *Künhü'l-ahbâr*, Üniversite Ktb. TY. 5959, vr. 86b-89a ve «*Mevâ'idü'n-nefâ'is fi kavâidi'l-mecâlis*, İstanbul 1956 (Tıpkıbasım) s. 103. Koçi Bey, *Risâle*, Ali Kemali Aksüt neşri, İstanbul 1939, s. 33-37; Mehmed Râşid, *Târik*, aynı yer.

22 Hoca Sadeddin Efendi'nin büyük oğludur. 8.Ş.975 (7. Şubat 1568)'de doğmuş, 994'de babasından mülâzım olmuştur. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra Cumâdelülâ 1004'de İstanbul kadısı, Receb 1004'de Anadolu kadıaskeri oldu. Bu görevde iken Eğri seferine katıldı. Cumâdelâhir 1005'de mâzul oldu. Zilka'de 1007'de Rumeli Kadıaskeri olup, 20 Ramazan 1009'da mazul oldu. 2. Safer 1010 da Şeyhülislâm oldu. 22 Receb 1011 de mazul oldu. 20 Safer 1017 de 2. defa şeyhülislâm oldu. 5. Cumâdelâhire 1024 (6. Temmuz. 1615) de vefat etti. Eyyub'da Babası yanına defnolundu. Geniş bilgi için bk. Atâ'i, *aynı eser*, s. 575-577, Mehmed Süreyya *Sicill-i Osmânî*, IV, İstanbul 1311, s. 144-145.

23 Burada sadece s. 4-18 arasındaki kayıtlar verilmiş, s. 22-45 arasındaki «Mevtâdan mülâzemet» kayıtları alınmamıştır.

lara, 6 sı müftülere, 57 si müderrislere, 30 u da Vâlîde Safiye Sultan'ın Medresesi'nin tevcihi münasebetiyle verilmiş olmak üzere²⁴ ileri gelen ulemaya aittir²⁵.

Mülâzemetin nevilerine göre dağılışı ise, fetva emanetinden 3, kadıasker tezkireciliğinden 6, teşriften 67, i'âdeden 53, müstakil arz 7, müncezen²⁶ (?) 30 mülâzim şeklindedir.

Bu dönemde mülâzim veren ulemanın isim ve unvanları, mülâzemetin nev'i, adedi ve tarihi²⁷ şu şekilde verilebilir :

Sıra	Ulemanın adı	Nev'i	Adedi	Tarihi
Şeyhülislâmlar				
1	Hoca Sa'deddin Efendi	Fetvâ Emânetinden	1	6.RA.1008
2	Sun'ullah Efendi	» »	2	19.S.1009
3	Sun'ullah Efendi	Teşriften	7	18.R.1008
4	Bostan-zâde Mehmed Efendi	Müstakil arz	1	R.1008
Kadıaskerler				
5	Hoca-zâde Mehmed Efendi Rumeli Kadıaskeri	Tezkirecillik hizmetinden	1	ZA.1008
6	Molla Ahmed Efendi	Teşriften	4	8.S.1008
7	Hoca-zâde Mehmed Efendi	Teşriften	4	18.ZA.1007

24 «İffet-penâh Vâlîde-i mâcîde-i Sultân-ı İslâm hazretlerinin Medrese-i refî'aları, Fâhru erbâbü't-ta'lim Mehmed Efendi'ye sadaka buyuruldukda ulemâ-yı kirâma hatt-ı humâyûn-ı sa'âdet-makrûn ile tevzi' buyurulup, müncezen (?) mülâzemetleri ferman olunan talebe-i ilmin esâmîsidir ki kayd olundu, neferen 30» denilmekte ve mevâlinin ismi ve verdiği mülâzim sıralanmaktadır. *Aynı Rûznâme*, s. 17.

25 Defter'de bir de bahçe hocahğından mülâzemet geçiş zikredilmekte: «Davud Paşa Hadikası Hocası olan Mevlânâ Hızır b. Süleyman el-Kastamonî, Hadika-i mez-bûre makarr-ı serîr-i saltanat oldukda, mülâzemet için arzuhal ikdükde «Mülâzim ola» diyü hatt-ı humâyûn-ı sa'âdet makrûn ihsân olunup, kaydı bâbında tekrâr arz olundukda, izn-i humâyûn sâdir olmağla bu mahalle kayd olundu» denilmektedir. *Aynı Rûznâme*, s. 9.

26 «Müncezen mülâzemet» hakkında kesin bir bilgiye sahip bulunmamaktayız. «Müncez» kelimesi incâz edilmiş, sözü yerine getirilmiş, göreve başlamış gibi anlamlara gelmektedir.

27 Buradaki listede Arabî aylar sıra ile «M, S, RA, R, CA, C, B, Ş, N, L, ZA, Z» şeklinde kısaltılmıştır.

Sıra	Ulemanın adı	Nev'i	Adedi	Tarihi
8	Hoca-zâde Mehmed Efendi	Tezkirecilik hizmetinden	2	R.1008
9	Abdülhalim Efendi	Müstakil arz	1	18.R.1008
10	Abdülhalim Efendi	Teşrifin	4	17.CA.1008
11	Abdülhalim Efendi	Tezkirecilik hizmetinden	1	R.1008
12	Şeyh Ahmed Efendi	Tezkirecilik hizmetinden	1	R.1008
13	Şeyh Ahmed Efendi		1	R.1008

Kadıasker Pâyeliler

14	Abdurraûf Efendi, Kadıasker pâyesi ile Eyub kadılığına	Teşrifin	3	R.1008
15	Abdurraûf Efendi, Kadıaskerlik pâyesi ile Eyub kadısı	Müstakil arz	1	1.C.1009
16	Hoca-zâde Es'ad Efendi	Teşrifin	4	ZA.1008

Kadılar

17	Hoca-zâde Es'ad Efendi, İstanbul Kadısı	Müstakil arz	2	7.S.1008
18	Mustafa Efendi, Müderrislikten Edirne Kadılığına	İ'âde-i evvel İ'âde-i sâni	2	R.1008
19	Bostan-zâde Mustafa Efendi, Mekke Kadısı ve Mekke'de Süleymaniye Med. Müderrisi	İ'âdeden	1	RA.1009
20	Kâtib-zâde Zeyni Efendi, Eski Mekke kadısı	Müstakil arz	1	24.CA.1008
21	Zeyni Efendi, Mekke Kadısı ve Müderris iken ayrılması	İ'âdeden	1	15.B.1008
22	Kâtib-zâde Zeyni Efendi, Mekke kadılığından 50 akçe terakki ile ayrılması	Teşrifin	4	B.1008
23	Abdürrahim Efendi, Yavuz Selim Med. den Medine kadılığına	İ'âdeden	1	R.1008
24	Abdürrahim Efendi, Yavuz Selim Med. den Medine kadılığına	Teşrifin	4	11.R.1008

Sıra	Ulemanın adı	Nev'i	Adedi	Tarihi
25	Mustafa Efendi, Medine kadılığında 150 akçe Kadıasker tekaüdü verilmesi	Teşriften	4	10.C.1008
26	Abdülhalim Efendi, Medine kadılığın- dan ayrılıp yine aynı kadılık veril- mesi	Teşriften	4	B.1008
27	Şüca' Efendi, Kudüs kadılığının ikin- ci defa verilmesi	Teşriften	4	R.1008 (?)
28	Kemal Beğ-zâde Mehmed Efendi, İsmihan Sultan Med. den Erzurum kadılığına	Müstakil arz	1	ZA.1007
29	Cerrah-zâde Mehmed Efendi, İsmi- han Sultan Med. den Erzurum kadı- lığına	İ'âdeden	1	B.1008
30	Haydar Efendi, Sultan Süleyman mü- derrisliğinden Haleb kadılığı	İ'âdeden	1	R.1008
31	Seyyid Ali Efendi, Sahn Med. den Kütahya kadılığına	İ'âdeden	1	Z.1008
32	Sa'di-zâde Mehmed Efendi Sahn'dan İzmir kadılığına	İ'âdeden	1	RA.1009
33	Abdülümü'min Efendi, Sahn Med. den Bağdad kadılığına	İ'âdeden	1	R.1008
34	Mehmed Efendi, Kalenderhâne Med. den Maraş kadılığına	İ'âdeden	1	26.M.1008

Müftüler

35	Seyyid Ahmed Efendi, Selânik Sul- tan Murad Med. den Amasya müftü- lüğüne	İ'âdeden	1	RA.1009
36	Seyyid Ma'rifetullah Efendi, Şam müftülüğü ve Şam Süleymaniye mü- derrisliği	Teşrifden	2	18.ZA.1007
37	Abdi Efendi, Bursa'da Sultan Meh- med Med. den Manisa müftülüğüne	İ'âdeden	1	RA.1009
38	Ömer Efendi, Edirne Darülhadisî'n- den Manisa Müftülüğüne	İ'âdeden	1	Z.1008
39	Şeyh Mehmed Efendi, Sahn'dan Ma- nisa Müftülüğüne	İ'âdeden	1	B.1008

Sıra	Ulemanın adı	Nev'i	Adedi	Tarihi
Müdürrisler				
40	Ahmed Efendi, Süleymaniye Med. den Darülhadis'e	İ'âdeden	1	L.1008
41	Hoca-zâde Abdülaziz Efendi, Süleymaniye'den Darülhadis'e	İ'âdeden	1	ZA.1008
42	Hoca-zâde Abdülaziz Efendi Süleymaniye'den Darülhadis'e	Teşriften	3	ZA.1008
43	Ahmed Efendi, Dârülhadis'e tayininde	Teşriften	6	2.RA.1009
44	Haydar Efendi, Şehzâde Mehmed Med. den Süleymaniye'ye	İ'âdeden	1	8.S.1008
45	Abdullah Efendi, Sultan Selim Med. den Süleymaniye'ye	İ'âdeden	1	C.1008
46	Mehmed Efendi, Şehzâde Mehmed Med. den Süleymaniye'ye	İ'âdeden	1	9.L.1008
47	Yahya Efendi, Üsküdar'da Vâlîde Sultan Med. den Süleymaniye'ye	İ'âdeden	1	21.M.1009
48	Azmi-zâde Efendi, Sultan Selim Med. den Süleymaniye'ye	İ'âdeden	1	M.1009
49	Abdürrahim Efendi, Sahn'dan Sultan Selim Müdürrisliğine	İ'âdeden	1	R.1008
50	Seyyid Ali Efendi, Fatma Sultan Med. den Sahn'a	İ'âdeden	1	R.1008
51	Ca'fer Efendi, Piri Paşa medresesi pâye-i Sahn i'tibar olunduğunda	İ'âdeden	1	R.1008
52	Ahi-zâde Hüseyin Efendi, Eyub'da İsmihan Sultan Med. den Sahn'a	İ'âdeden	1	C.1008
53	Hüsam Efendi, Edirne Üç şerefeli'den Sahn'a	İ'âdeden	1	B.1008
54	İbrahim Çelebi, Haseki Sultan Med. den Sahn'a	İ'âdeden	1	R.1008
55	Sa'di-zâde Mehmed Efendi, Usküdar Mihrimâh Med. den Sahn'a	İ'âdeden	1	M.1009
56	Seyyid Mehmed Efendi, Edirnekapı Mihrimah Sultan Med. den Sahn-ı Seman'a	İ'âdeden	1	M.1009

Sıra	Ulemann adı	Nev'i	Adedi	Tarihi
57	Ziyâeddin Çelebi, Haseki Sultan Med. den Sahn-ı Seman'a	İ'âdeden	1	M.1009
58	Niksari-zâde Mahmud Efendi, Edirne- kapu Mihrimâh Sultan Medrese- sinden Sahn-ı Seman'a	İ'âdeden	1	B.1008.
59	Muslihiddin Efendi, Ebâ Eyub En- sari Medresesinden Sahn-ı Seman'a	İ'âdeden	1	B.1008.
60	Azmi-zâde Mustafa Efendi, Sahn'dan Yavuz Selim Medresesine	İ'âdeden	1	C.1008
61	Nihali Efendi, Sahn'dan Yavuz Selim Medresesine	İ'âdeden	1	M.1009
62	Ca'fer Efendi, Sahn'dan Edirne Ba- yezid Medresesine	İ'âdeden	1	1.S.1008
63	Sinan Efendi, Edirne Bayezid Med. den vefat	İ'âdeden	1	4.R.1008
64	Hasan Efendi, Sinan Paşa Med. den Edirnekapusu Sultaniyesine	İ'âdeden	1	M.1009
65	Abdülganî zâde Mehmed Efendi, Sahn'dan Şehzâde Sultan Mehmed Medresesine	İ'âdeden	1	B.1008
66	Mehmed Efendi, eski Medine kadısı, Bursa Sultan Murad Med. nin ber- vech-i tekaüd tevcihi	Tegrifen	4	3.C.1008
67	Mehmed Bahşi Efendi, Ali Paşa-i Ce- did Med. nden Bursa Sultan Mehmed Medresesine	İ'âdeden	1	C.1008
68	Seyyid Mehmed Efendi, Hanım Sul- tan Medresesinden Edirnekapı Mih- rimâh Sultan Medresesine	İ'âdeden	1	R.1008
69	Ziyaeddin Efendi, Şâh Sultan Med. nden Haseki Sultan Med. ne	İ'âdeden	1	M.1008
70	Ebubekir Efendi, Saray kadısı ve Sel- çuk Sultan Müderrisi, kazadan ayrıl- dığında	İ'âdeden	1	R.1008
71	İbrahim Efendi, Kadirga Limanında Mehmed Paşa Med. nden İsmihan Sultan Medresesine	İ'âdeden	1	R.1008

Sıra	Ulemanın adı	Nev'i	Adedi	Tarihi
72	Memek-zâde Efendi, Vâlide Safiye Sultan Medresesi tevcihinden	Teşriften	3	RA.1009
73	Mehmed Efendi, Darülhadis-i Sultaniyeden Vâlide Safiye Sultan Medresesine	İ'âdeden	1	RA.1009
74	Yahya Çelebi, Haseki Sultan'ın Hangâh Medresesinden diğer medresesine nakilden	İ'âdeden	1	L.1008
75	Mustafa Efendi, Sahn'dan Üsküdar Valide Sultan Medresesine	Teşriften	3	RA.1009
76	Mustafa Efendi, Sahn'dan Üsküdar'da Vâlide Sultan Medresesi'ne	İ'âdeden	1	RA.1009
77	Şücâ' Efendi, Manisa Hafsa Sultan Müderrisi, Medrese'nin başkasına tevcihinde	İ'âdeden	1	RA.1009
78	Musa Efendi, Mehmed Ağa Medresesi'nden Ebu Eyyûb Medresesine	İ'âdeden	1	RA.1009
79	Şeyh Mehmed Efendi, Sabık Amid Kadısı, Hüsrev Paşa Medresesi'nden ayrıldığında	İ'âdeden	1	CA.1008
80	Hüsrev Çelebi (Molla Hüsrev ahfadından) Rüstem Paşa Medresesinden Üsküdar Medresesine	İ'âdeden	1	M.1009
81	Yahya Çelebi, İstanbul'da Sinan Paşa Medresesinde müderris iken, Hankâh Medresesi'ne nakilde	İ'âdeden	1	B.1008
82	Valide (Safiye) Sultan'ın Medresesi Mehmed Efendi'ye verilince, Hatt-ı Humâyûn ile bütün ulemaya Müncezen(?) mülazim vermesi bildirilmiştir.	Müncezen(?)	30	RA.1009
83	Şerif Mehmed Efendi, Eyub'da Şah Sultan Med. den Gazanfer Ağa Medresesine nakilde	İ'âdeden	1	B.1008